

KSK-notat nr.: 37/2014 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Valen Kraftverk AS/Overføring av Sitautevatn til Valedalsvatn		
Fylke/kommune:	Hordaland/Kvinnherad		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:	
Saksbehandler:	Solveig Silset Berg	Sign.:	
Dato:	22 APR 2014		
Vår ref.:	NVE 201100802-49		

Søknad om tillatelse til å overføre Sitautevatn til Valedalsvatn i Kvinnherad kommune, Hordaland fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Behandlingsprosess.....	5
NVEs vurdering	6
NVEs konklusjon.....	7
Vedlegg.....	8

Sammendrag

Søknaden gjelder tillatelse etter § 8 i vannressursloven til bygging av Øggardselva kraftverk og behandles i henhold til reglene i kap. 3 i samme lov.

Valedalen Kraftverk AS søker konsesjon til å overføre vann fra Sitautevatn til eksisterende reguleringsmagasin i Valedalsvatn. Magasinet blir benyttet i Valen kraftverk og overføringen vil gi en økt produksjon på 1,6 GWh her.

Kvinnherad kommune og Hordaland fylkeskommune er positive til overføringen. Fylkesmannen i Hordaland fremmer innsigelse til overføringen av Sitautevatn ut i fra hensynet til friluftsliv, landskap og tap av INON. Kvinnherad Venstre, Kvinnherad SV, Naturvernforbundet Hordaland, Bergen Turlag, FNF Hordaland, Naturvernforbundet Kvinnherad, Kvinnherad Turlag, Valestiftinga, Hytteutvalet ved Valen sjukehus, Valen helselag og Sportsfiskaren Kvinnherad fraråder utbygging på grunn av store inngrep i et INON-område av stor verdi, høyfjellsområde av stor verdi og på grunn av konsekvensene for fisk og friluftsliv. Frode Eik fraråder overføring av Sitautevatn. Han har beiterett rundt Sitautevatn og Småstølsvatn, og økt vannføring ut fra Småstølsvatn gjør at det kan bli vanskelig å få sauene hjem fra beite i og med at det vil bli vanskelig å krysse elva. Morten og Karin Harsvik uttaler seg om uklarheter i eiendomsforhold og ber NVE vurdere hvorvidt Valen Kraftverk AS i det hele tatt er i posisjon til å søke konsesjon. Trygve Tveit, Nils A. Tjeldflåt, Magne Heien og Aud Ø. Heien er

grunneiere/fallrettseiere på Tveit – Børsdalssiden. De opplyser om at de vil tape fallrettsverdier om Sitautevatn blir overført.

En overføring etter omsøkt plan vil gi om lag 1,6 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. De tre siste årene (2011-13) har NVE klarert om lag 1,4 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til overføringen må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Flere av høringspartene har uttalt at NVE må vurdere samlet belastning av omsøkte kraftverk i tilknytning til fjellområdene Ulvanosa og Englafjell-Mjelkhaug. I vår vurderinger av sumvirkninger i dette fjellområdet er det søknadene om Børsdalselva kraftverk Eikeelva kraftverk, Valedalen kraftverk og overføringen av Sitautevatn som inngår.

Området fremstår i dag som urørt. NVE mener at tiltaket vil skape store og varige sår i terrenget og at en revegetering i dette området vil ta lang tid, da det er begrenset med løsmasser her. NVE mener at overføringen av Sitautevatn vil skape varige sår i et område med sårbart høyfjell av stor verdi og vil medføre store tap i et INON område med stor verdi. NVE legger stor vekt på at tiltaket slik det er omsøkt vanskelig kan avbøtes med tiltak. Tiltaket vil dermed være i strid med Olje- og Energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk.

Vi vurderer at overføringen av Sitautevatn vil være med å påvirke den samlede belastningen på sårbart høyfjell av stor verdi, INON med stor verdi, landskap og viktige friluftsområder i fjellområdet Ulvanosa og Englafjell-Mjelkhaug.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved overføringen av Sitautevatn til Valedalsvatn er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt, og NVE avslår derfor søknaden fra Valen Kraftverk AS om tillatelse til overføring av Sitautevatn til Valedalsvatn.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Valen kraftverk AS, datert 19.3.2013:

"Valen kraftverk AS (100 % eiet av Hordaland fylkeskommune) regulerer i dag Valedalsvatn og Vesledalsvatn i Kvinnherad i Hordaland for energiproduksjon i eksisterende Valen kraftverk. For å kunne øke produksjonen i det eksisterende kraftverket, samt i planlagte Valedalen kraftverk, søkes det derfor om å overføre vann fra Sitautevatn til Valedalsvatn. Prosjektet er å regne som et O/U-prosjekt og det søkes om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven

- Overføring av Sitautevatn til Valedalsvatn i henhold til vedlagte søknad

Det søkes om tidsubegrenset konsesjon.

Overføringen gir økt ressursutnyttelse av tilsiget i et allerede regulert vassdrag. Valen kraftverk AS innehar grunneierrettighetene knyttet til området rundt overføringen.

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av den vedlagte utredningen."

Overføring av Sitautevatn, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	0,52
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	155
Middelvannføring	l/s	74
Alminnelig lavvannføring	l/s	2
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	3
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	2
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	852
Avløp	moh.	847,5
Lengde på berørt elvestrekning	m	1400 ¹
Brutto fallhøyde	m	
Overføringskapasitet	l/s	800-1000
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	0
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	0
Tunnel, diameter	mm	800
Tunnel, lengde	m	150
MAGASIN		
Magasinvolum	mill. m ³	0,06
HRV	moh.	852,5
LRV	moh.	852
PRODUKSJON		
Produksjonsøkning	GWh/år	1,6
ØKONOMI		
Utbyggingskostnad	mill.kr	4,0
Utbyggingspris	kr/kWh	2,5

¹Strekningen fra Sitautevatn til Bergsdalsvatnet

Om søker

Søker er Valen kraftverk AS, som er 100 % eiet av Hordaland fylkeskommune.

Beskrivelse av området

Sitautevatn ligger i fjellområdet øst for tettstedene Husnes og Valen i Kvinnherad kommune. Tiltaksområdet ligger i landskapsregion *Ytre fjordbygder på Vestlandet*. Landskapet har et åpent preg med lite løsmasser. Fjellene er avrundede og blankskurte med lite vegetasjonsdekke. Det er flere små tjern i området. Tiltaksområdet ligger i et inngrepsfritt område fra fjord til fjell (innerst i Matresfjorden).

Teknisk plan

Reguleringer

Sitautevatn skal reguleres mellom høyeste regulerte vannstand (HRV) på kote 852,5 og laveste regulerte vannstand (LRV) på 852,0.

Inntak og overføring

Det skal støpes en 5-10 m lang og 0,5-1,0 m høy betongterskel i utløpet av Sitautevatn. Terskelen skal sikre at avløpet ledes over inntaksterskelen mot borehullet og over til Småstølstjørna. Det skal også etableres terskler i ev. andre sideløp i Sitautevatn. Det bygges en enkel inntakskonstruksjon ved innløpet til borehullet, med et overløp (liggende ca. 0,5 m lavere enn utløpsterskelen) med bjelkestengsel for tømning av vannveien ved behov. Neddemt areal blir ca. 0,009 km².

Dersom det lar seg gjøre å spyle ut borkakset ved aktuell helning, etableres borerigg ved vestsiden av Sitautevatn og bores pilot i en lengde av ca. 150 m.

Frem mot Stølsvatnet er fjelloverdekningen stort sett mellom 5-10 m, men det siste stykket flater terrenget ut, og her vil utslaget til borehullet derfor trolig bli liggende litt innenfor bredden på vannet. Det skal derfor etableres en kanal ut i vannet, slik at tunnelen får tilstrekkelig helning for å spyle ut borkakset. Det opplyses også at ved innløpet i Sitautevatn kan det bli nødvendig med en kanal det første stykket.

Massetak og deponi

Boringen av overføringstunnelen skaper behov for deponering av mellom 100-200 m³ masser som er planlagt deponert ved Småstølsvatnet.

Arealbruk

Til etablering av boregigg, terskel og inntak vil det anslagsvis måtte benyttes et areal på 0,1 daa. Massedeponiet vil med gjennomsnittlig 1-2 m høyde få en arealutbredelse på om lag 0,15 daa.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Tiltaksområdet er avsatt som LNF-område i kommunedelplanen.

Samlet plan (SP)

Sitautevatn utgjør en liten andel av nedbørfeltet til SP-prosjektet Handeland. Handeland ble behandlet i St.meld. nr. 53 (1986-87) og plassert i gruppe 4, kategori I. Handeland er oppgitt med en

middelproduksjon på 5,8 GWh/år, og overføringen av Sitautevatn vil føre til en reduksjon i dette prosjektet på anslagsvis 2 %.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke med i verneplan for vassdrag.

Inngrepsfrie områder (INON)

Tiltaksområdet ligger innenfor INON sone 2 (områder mellom 1-3 km unna tyngre tekniske inngrep). Tiltaket vil føre til et tap av INON sone 2 områder på 3,1 km², slik at disse blir inngrepsnære. INON sone 1 (områder mellom 3-5 km unna tyngre tekniske inngrep) reduseres med 2,9 km², og blir omgjort til INON sone 1. Det totale arealet med INON soner blir dermed redusert fra 52,3 km² til 49,2 km². Dette tilsvarer en reduksjon på 6 %.

Nasjonale laksevassdrag

Vassdraget er ikke et nasjonalt laksevassdrag.

Andre verneområder

Det er ikke kjent at det foreligger planer om vern eller andre spesielle føringer for tiltaksområdet.

Fylkesvise planer for småkraftverk

Hordaland har utarbeidet en egen fylkesdelplan for småkraftverk. Det er to inngrepsfrie område fra fjord til fjell som starter i Matresfjorden, det største går opp til fjellområda Englafjell/Mjølkhauget/Ulvanosa. I tillegg er det inngrepsfrie fjellområde ved Kvannto og mellom Uskedalen/Omvikedalen. Områdene rundt Mjølkhauget, Englafjell, Ulvanosa og Kvannto har sårbart høyfjell av stor verdi. Tiltaksområdet ligger i et fjordlandskap av middels verdi.

I fylkesdelplanens vurdering for delområde 12 Rosendal-Husnes står følgende:

"Rosendal- Husnes delområde har stort potensial for småkraft. Området høyrer til Hardangerfjorden der landskapet har stor verdi og er nasjonalt viktig for reiselivet. Konesjonssøknader i dette området må ha god visualisering av inngrep frå sentrale utsiktspunkt. Utbyggingsprosjekt må ta vare på landskapskarakteren med god vassføring i eksponerte fossar og vassdrag, og god landskapstilpassing av tekniske inngrep. Uskedalselva har villaks som krev særskild merksemd og spesielle tiltak ved utbygging i vassdraget."

Behandlingsprosess

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn i 3 måneders tid fra 11.4.2014. NVE arrangerte folkemøte 14.5.2013 på Olaløo i Sunndal i Kvinnherad. NVE var på befaring i området den 26.9.13 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Fylkesmannen, turlaget, naturvernforbundet, Sportsfiskaren Kvinnherad og Valen sykehus.

Høringsuttalelsene samt søkers kommentarer er sitert i KSK-notat nr.: 25/2014 – Bakgrunn for vedtak. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVEs vurdering

Pakkebehandling og samlet vurdering

Våren 2013 sendte NVE ut 13 søknader om tillatelse til bygging av kraftverk på Folgefonnhalvøya og i tillegg en søknad om overføring til et eksisterende magasin. Bakgrunnen for dette var blant annet, å gi høringspartene, men også NVE, en bedre mulighet til å se samtlige søknader i sammenheng og dermed få et bedre vurderingsgrunnlag.

Vi har valgt å dele opp vår vurdering i geografiske avgrensede områder og landskapsrom. Disse utgjør naturlige enheter og det kan gjøre det enklere å identifisere sumvirkninger av flere små prosjekter. Vi mener det ikke er naturlig å se hele Folgefonnhalvøya som ett samlet landskapsrom siden området er svært variert og innehar lokale særegne kvaliteter. Vi har lagt særlig vekt på områdene ved Herand, Jondalvassdraget og områdene rundt Englafjell, Mjølkhauget og Ulvanosa.

NVEs vurdering av overføringen av Sitautevatn og de andre omsøkte tiltakene i Folgefonnpakka finnes i KSK-notat nr. 25/2014. Under følger en kort oppsummering av de relevante temaene for overføring av Sitautevatn.

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Overføringen utnytter et nedbørfelt på 0,52 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 74 l/s. Effektiv innsjøprosent er på 24 % og nedbørfeltet har en snaufjellandel på 100 %. Avrenningen er relativt stabil fra år til år med dominerende høst- og vårflokker. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren og sommeren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 3,1 og 1,8 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 2,0 l/s. Overføringskapasitet er planlagt til 800-1000 l/s.

NVE har ikke kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Utløpet til Sitautevatn er planlagt stengt med terskel og det vil gå lite vann ut fra vatnet etter en eventuell overføring. Vannføringen ut av Småstølsvatn vil øke etter overføringen. Ifølge søknaden vil vannføringen ut fra Sitautevatn øke fra 25 l/s til om lag 100 l/s i årsmiddel.

Produksjon og kostnader

NVE har ikke kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader.

Oppsummering

Flere av høringspartene har uttalt at NVE må vurdere samlet belastning av omsøkte kraftverk i tilknytning til fjellområdene Ulvanosa og Englafjell-Mjølkhauget. I vår vurderinger av sumvirkninger i dette fjellområdet er det søknadene om Børsdalselva kraftverk Eikeelva kraftverk, Valedalen kraftverk og overføringen av Sitautevatn som inngår.

Området fremstår i dag som urørt. NVE mener at tiltaket vil skape store og varige sår i terrenget og at en revegetering i dette området vil ta lang tid, da det er begrenset med løsmasser her. NVE mener at overføringen av Sitautevatn vil skape varige sår i et område med sårbart høyfjell av stor verdi og vil medføre store tap i et INON område med stor verdi. NVE legger stor vekt på at tiltaket slik det er

omsøkt vanskelig kan avbøtes med tiltak. Tiltaket vil dermed være i strid med Olje- og Energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk.

Vi vurderer at overføringen av Sitautevatn vil være med å påvirke den samlede belastningen på sårbart høyfjell av stor verdi, INON med stor verdi, landskap og viktige friluftsområder i fjellområdet Ulvanosa og Englafjell-Mjelkhaug.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved å overføre Sitautevatn er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

Vedlegg

Detalj kart

